Autor Guste Santini
Srijeda, 13 Rujan 2000 12:55

Naftni šok iz 1973. godine izmjenio je svijet u većoj mjeri nego što se je to moglo očekivati. Napuštena je keynesijanska doktrina i ekonomija ponude nastupa zajedno sa tvrdom monetarnom politikom. Ubrzano se je dinamizirao razvoj novih proizvoda i tehnologija koje su znatno štedjele energente. Razvijene zemlje obilato su kreditirale prodaju, svoje sada već stare opreme (veliki potrošači energenata), nerazvijenim zemljama "kako bi se smanjio jaz" između razvijenih i nerazvijenih. Znamo, danas, da je to bila iluzija da su se nerazvijene zemlje dodatno zadužile i zaostale u razvoju.

Razvijene zemlje su na temeljima Treće tehnološke revolucije ubrzano mjenjale svoju privrednu strukturu. Vrijeme se je počelo ubrzavati do te mjere da ni najveći optimisti nisu mogli ta i takva kretanja predvidjeti.

Ubrzo se je pokazalo da nije dilema da li biti lider u proizvodnji ili se koncentrirati na smanjenje cijene koštanja već postojećih proizvoda. **Treća tehnološka revolucija je promjenila svijet i dovela nerazvijene u još veću ovisnost.**

Naime, u vrijeme Prve industrijske revolucije kapital je kao takav bio determinirajući činilac razvoja. Danas je to znanje i upravo ta činjenica čini dostizanje nerazvijenih zemalja razvijene nedostižnim, ili, bar, teško dostižnim ciljem.

Ustraje li se na ovako visokom nivou cijena nafte (čitaj: energenata općenito) jasno je da će cijenu platiti manje razvijene zemlje. Kapital zemalja OPEC-a završit će u razvijenim zemljama što će samo dodatno povećati raspon između razvijenih i nerazvijenih zemalja.

Prethodna Jugoslavija je vrlo nespremno dočekala povećanje cijena nafte što je imalo katastrofalne posljedice na njezino ekonomsko stanje od kojeg se više nikada nije oporavila. Stoga je nužno odlučno ispitati učinke povećanja cijene sirove nafte.

Ako se ima u vidu da svaki proračun "miriše" na naftu, alkohol i duhan jasno je da postoji ozbiljna opasnost da trošarine počnu "pratiti" kretanja cijena nafte. Općenito multiplikativni učinci su veliki kada su u pitanju energenti. Pristno povećanje cijena električne energije može u povratnoj sprezi dodatno dramatizirati cjelokupno stanje. **Ne treba, pri tome, gubiti iz vida da cijene proizvođača tvrdoglavo od 1998. godine rastu što je samo "predigra" ukupnom povećanju stope inflacije.**

Zaključno, podvlačimo ozbiljnost ukupnog stanja u privredi a predstojeća povećanja cijena energenata mogla bi odigrati ulogu katalizatora u dinamiziranju već prisutne inflacije.